

МЕДІАЦІЯ ЯК ОСОБЛИВИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ ПРАВОВИХ СПОРІВ ЄС

Процеси глобалізації в економічній сфері, посилення взаємозалежності між державами, розвиток партнерських ділових відносин і етики ділового обороту, необхідність гармонізації соціальних відносин зумовили необхідність активного розвитку і інституціоналізації посередницьких примирних процедур, серед яких велике значення має медіативна процедура. Примирливі методи врегулювання суперечок набувають в сучасному суспільстві різних форм, як судових, так і позасудових. До позасудових альтернативних способів вирішення спорів належить і міжнародна медіація, яка дозволяє запобігти розвитку негативних наслідків для сторін спору вже на початковій стадії і уникнути дорогого і тривалого судового розгляду.

Основою формування інституту медіації стало прийняття «Акту посередництва», який був прийнятий в 1803 році. Цей акт забезпечив незалежність Швейцарії. У другій половині ХХ ст. активний розвиток медіації розпочався в таких державах, як Австралія, Великобританія, США. Пізніше розвиток медіації почався в континентальній Європі, і вона стала застосовуватися в нинішньому розумінні. У Європейському союзі (далі – ЄС) медіація розглядається як добровільне волевиявлення сторін залучити незалежну сторону з метою самостійного вирішення виниклої суперечки, в ході якого медіатор зберігає власну неупередженість і конфіденційність інформації [1, с. 81].

Виділяють три види медіації: приватна; супутня судовому розгляду; судове посередництво. Як найбільш загальні можна виділити наступні етапи процесу медіації: вступ і представлення сторін; збір інформації і даних; прояснення і визначення інтересів кожної зі сторін на основі зібраної інформації; розробка рішень, при яких сторони прагнуть до врегулювання конфлікту, а медіатор виступає третьою стороною, завдання якої – сприяти процесу переговорів і надавати відповідні оціночні дані; висновок за підсумками засідання, який письмово оформлюється у вигляді угоди або протоколу, яка набуває законної сили [3, с. 192].

В рамках ЄС медіація застосовується для вирішення різного роду конфліктів, наприклад: споживчі спори, торговельні суперечки, розлучення, конфлікти в інтернет-середовищі. При цьому допускається участь у вирішенні спору двох і більше сторін [1, с. 84].

Зазначимо, що Європейська директива № 2008/52/ЄС «Щодо деяких аспектів медіації в цивільних і комерційних справах» безпосередньо вплинула на прийняття Закону про медіацію в Німеччині, в той же час правове регулювання медіації однакове і для транскордонних, і для внутрішніх суперечок, оскільки регулюється одним законом. Поряд зі спеціальним законодавством, норми про медіацію містять Сімейний процесуальний кодекс, Цивільний кодекс, Цивільний процесуальний кодекс, а крім того, окремі акти федеральних земель [2, с. 73].

Директива ЄС з медіації справила істотний вплив на чинне законодавство Франції. Наприклад, використовувалося визначення медіації відповідно до Європейської директиви, а крім того, безпосередня дія Директиви поширювалася на внутрішні спори всіх видів, а не тільки на транскордонні (за винятком трудових спорів і публічних адміністративних спорів). У Франції медіація може бути застосована в будь-яких правових сферах за тієї умови, що вона не підриває правил громадського порядку, що регулюють фінансовий і соціальну поведінку [2, с. 73].

В Італії інститут медіації є в цілому новелою правової системи, хоча сама процедура примирення в судовому або позасудовому порядку не нова. Ухвалення Директиви Європейського парламенту і Ради ЄС 2008/52 / ЄС щодо деяких аспектів медіації в цивільних і комерційних справах призвело до необхідності оновлення правил примирення і відповідної термінології в країні.

У Фінляндії інститут медіації має тривалу історію. Стандартним механізмом вирішення комерційних суперечок є арбітраж. Зокрема, арбітраж при Центральній комерційної палаті Фінляндії був створений ще в 1911 році і до теперішнього часу є єдиним такого роду інститутом практичного значення. Закон Фінляндії «Про арбітраж» 1992 року значною мірою відображає основні принципи Модельного закону ЮНСІТРАЛ. Фінська асоціація адвокатів прийняла свої Правила медіації в 1998 року і стала однією з перших адвокатських організацій в світі, яка

включила медіацію до своєї програми. У Фінляндії була імplementована Директива 2008/52/ЄС Європарламенту та Ради за допомогою прийняття Закону «Про медіацію в цивільних справах і визнання угод в судах загальної юрисдикції» 2011 року Закон вступив в силу в останній термін транспозиції Директиви в державах ЄС, забезпечив розвиток інституту медіації в Фінляндії, закріпивши обов'язковість визнання і виконання позасудових медіативних угод. Фінське законодавство розрізняє судову (здійснюється державним суддею) і позасудову (здійснюється недержавним медіатором) форми медіації тощо [2, с. 75].

Отже, медіація - це ефективний метод вирішення конфліктів, що виникають між двома сторонами, при цьому у вирішенні конфлікту допомагає третя сторона, яка ніяк не зацікавлена в даному конфлікті. Інститут медіації розвивався в різних країнах досить тривалий час. Однак не всі сфери застосування медіації отримали однаковий імпульс: економічна і цивільно-правова сфери перебувають в більш зрілому стані в плані медіації, ніж, наприклад, кримінальне судочинство. Медіація з'явилася ще давніх часів і почала розвиватися в багатьох країнах, проте в кожній країні цей процес розвивається по-різному. В даний час процес медіації розглядається в країнах ЄС з точки зору, по-перше, взаємодії сторін спору і, по-друге, втручання посередника в процес вирішення спорів.

Джерела:

1. Алексеева Т. В. Некоторые аспекты медиации странах Европейского Союза. Евразийский юридический журнал. 2015. № 8(87). С. 81–83.
2. Горблюк А. В. Зарубежный опыт примирения, процедуры медиации. *Научно-образовательный журнал для студентов и преподавателей «StudNet»*. 2020. № 10. С. 69–83.
3. Ричбелл Д. Медиация в строительном и девелоперском бизнесе. Москва : ООО «Межрегиональный центр управленческого и политического консультирования», 2011. 256 с.

Науковий керівник – д.ю.н., професор Сурілова О. О.